

Observatoriul este de două ori în săptămână, Miercuri și Sâmbătă.

Prețurile

pentru Sibiu pe 1 an întregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe an; — trimisu cu postu în lăintrulu monarchiei pe 1 an întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinatate pe 1 an 10 fl. s'eu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. s'eu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu și literariu.

Anulu VI

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie s'eu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a și a trei'a câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressede de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ în Sibiu.

Nr. 5.

Sibiu, Mercuri 19/31 Ianuariu.

1883.

Abonamentu nou la „Observatoriulu“

pe semestrulu 1-lea din anulu alu VI-lea, carele se incepe din 1/13 Ianuariu 1883 și este regulatu de două-ori pe săptămână, în unele casuri și cu suplamente.

Prețulu este însemnatu de asupra și alaturea cu titlulu, adeca în lăintrulu monarchiei pe 6 luni 4 fl. v. a., pe 12 luni 8 fl. v. a. În afara de monarhia 11 franci pe 6 luni, 22 franci pe 12 luni.

Espeditiunea prin posta e cu atât mai regulata, cu cât liniile posteloru se înmultiescu pe fiecare an în toate regiunile și directiunile, spre mare comoditate a publiculu.

Ori-ce reclamatii se se faca celu multu în optu zile, spre a se împlî în regula.

Fiindu-că nu ne convine a tipari prea multe exemplarie de prisosu, amu regulatu totusi editiunea asia, că până la 3/15 Februariu se potemu sieri cu toti Nrii încependu dela 1 cu atât mai virtosu acum, în această epoca agitata foarte, atât în țera la noi, cât și în afara.

Celu mai usioru modu a pnumera este prin mandate (asemnatiuni, (blanquette) postali. Dara adresele se fia scrise exactu pe cuponulu blanquettei în dosu. A se adresa de a dreptulu către redactiune: Sibiu, în Transilvani'a Piatu mica 27.

Incetă, dara sigură.

Repetim cee ce diseram și în Nr. preced., că este greu a strabate pe calea pressei cu mijluloci mici, prin opiniunea publica a poporaloru înaintate, pentru-că se o coregi și se dai informatiuni adeverate și exacte despre starea noastră. Numai acei romani, cari că și noi au avutu și au ocașiuni câtu bune câtu și sinistre de a se întorče mai de multe-ori prin străinatate — qui mores hominum multorum vidit et urbes — potu se cunosca sum'a ideiloru false, scalciate și absurde, pe care le au alte popora despre romani că poporu și că natiune, despre limb'a, de patri'a, de religiunea noastră. Nu numai se întempla de nenumerate-ori că se te întrebe, dacă „Rumunen“ sunt Romaei (adeca greci) și dacă Walachen, Wlachen sunt vreo rassa turcesca și religiunea lor mohamedana; alții erasi voru se afle dacă Carpatii sunt totu una cu Caucasus și că Wlachii au se suferi multe rele dela Cercassiani. În Frankfurt s'a întemplatu întru o adunare de filologi, că Transilvani'a se o caute pe la Dalmati'a, era unu altu barbatu cu creerii încarcati de sciintia ne întrebă, că pe la noi cum o ducemu cu turcii. Li s'a respunsu, că aici de multu nu mai avemu turci mohamedani, ci numai turci crestinati.

Dupa anulu 1848 sute de emigranti exilati din patri'a lor se impartisera între Paris, Dresda, Neapole, Constantinopole, unii și la Londr'a; pretotinden acei nefericiti cercau, buna-ora că si polonii, că si magarii, se informede, se faca propaganda în favorea natiunei și a patriei lor; dara siepte ani întregi abia au ajunsu că se reverse puçina lumina preste împregiurarile patriei lor. S'au mai cerutu alti douedeci de ani, inca și versari de sange, pentrucă dupa congresulu și conventiunea dela Paris se ajunga la rezultatele congresulu dela Berlin. Si inca căta cetia grăsa mai stă concentrata între noi și Europ'a!

Acăstă stare a lucrurilor o au înaintea ochiloru toti acei patrioti romani și alti barbati filoromani, cari se încerca în zilele noastre mai multu decât ori-candu altadata, a se folosi de press'a periodica și de alte publicatiuni, mai virtosu de limbi universali, în care citescu multe milioane de omeni, spre a ne face la lumea cea mare cunoscuti în toate respectele, neasemenatu mai bine decât fuseram până acuma.

În cursulu anului espiratu anuntiaseram activitatea ce a început a se dezvoltă în această direcțiune mai virtosu în Itali'a. După multe încercari, după venerandulu Vegezzi-Ruscalla dela Turin începuse cu patrudeci de ani înainte se prepare terenulu prin scrierile sale, era în aceleasi timpuri Joanu Eliadu facea în patri'a sa barbatesce propaganda pentru limb'a și literatur'a italiana, de unde apoi s'a întemeiatu și catedra pentru aceeasi limba, în fine ajunseram că se vedem în Rom'a și pe airea organe de publicitate deschise cu scopu de a face cunoscuti pe romani la italieni și vice-versa. Este necesitate de o întreprindere că această. Originea, că și limb'a ne este în partea cea mai mare aceeasi, diferim înse multu în educatiune, în modulu și gradulu culturai generale, în o multime de institutiuni, în influentiile la care suntem espusi dela poporale vecine sau conlocuitorie, căci unele sunt poporale de care se vedu încongiurati dacoromanii și cu totulu altele sunt dialectele lor, diferitorie foarte de cele învecinate Italiei, totu atâtea împregiurari care au influentia adesea decisiva și asupra caractereloru. Adăogemu la acestea relatiunile climatice, cum și împregiurarea, că Itali'a izolata din trei parti pria mare de către alte popora, nu a fostu espusa asia necurmatu la influentiile veciniloru că Daci'a, în care puritatea nationala fu aparata în vécurile barbariloru și în toate timpurile mai multu numai prin muntii și prin codrii neamblati, cari au fostu adeveratii conservatori ai elementulu nostru, cetati eterne, fortificate de insusi Ddieu.

Nu mai vorbim acilea inea și de înaltele interese de natura politica, care ne impun, anume noue dacoromaniloru în modu imperiosu nu numai invetiarea cu de adinsulu a limbiloru neolatine și a celei latinesce, ci și studiarea de aproape a tuturor institutiuniloru, pe care se afla întemeiate staturile neolatine; dara și mai imperiosa e datoru noastră de a ne face câtu se pôte de bine cunoscuti noi inși-ne la poporale neolatine, asia cum suntem, buni rei, cultivati necultivati, nu numai precum ne aflam astadi, dara și cum amu fostu întru 1750 de ani; din Alpi și Apenini până în Vogesi și Pirenei se ne cunosca tota lumea.

Diariulu „La Confederatione latina“ fundatu în a. 1882 în Rom'a de către unu domnu senatoru alu Italiei și cu zelós'a conlucrare a câtorva literati distinsi din Romani'a, petrunde numai cu greutate printre romani. Nu ne miram tare de recel'ă celoru cari nu cunosc limb'a italiana, de si nu e nici-o maiestria a o invetiă în 2—3 luni; este înse suparatoriu candu afii, că publicatiune precum este și acăstă, nu se comanda nici macaru pentru casine, societati de lectura, bibliotece publice, nici macaru atata!

Totu în Rom'a on. dn. C. Mitileneu, carele petrece de 12 ani în acea capitala, a fundatu cu acelasi scopu nobilu și departe vedietoriu „Corrispondenza politica dalla Romania“, cu doue simboluri romanesci alaturate sub titlu: „Ap'a trece, pietrele remanu“ și „Romanulu nu pere“, era de alaturea aplicate doue enuntiatii foarte semnificative dela doi barbati renumiti, din care cauza le și reproducemu aici în limb'a originale, dora ne vomu mai dedă și noi cu ea mai virtosu acuma, candu scól'a slavofila se încerca se ia la gona latinitatea limbei romanesci, cu scopu de a'i concilia geniulu ei cu geniulu dialecteloru slave, întru o epoca, pe candu magiarismulu isi încerca poterile că se o surpe din fundamentu.*)

*) Gli Italiani sanno che hanno coi Romeni comune la stirpe, entrambi conservarono nella loro lingua l'impronta gloriosa della maestà latina, e sanno che l'Italia deve alla sua minore sorella amore ed appoggio acciò ella possa sempre più progredire e compiere la bella missione di diffondere nelle nazioni a lei vicine la civiltà romana. Vegezzi-Ruscalla, 7 aprile 1881.

È una fortuna pel mondo che, malgrado tante vicissitudini de' secoli e tanta marea di slavi, abbia

Scopulu acestei „Corrispondenza“ e nu numai frumosu, dara și generosu. Ea se imparte gratis pe la toate ambasadele și ministerele externe „per iscopo principale di presentare un breve, conciso e rapido resoconto dell' andamento delle cose politiche, letterarie e commerciali in Romania.“

Între acestea una din surprinderile cele mai placute ni se facu de curendu prin apellulu și program'a noiei publicatiuni periodice din Paris cu titlulu:

Revue de Monde latin.

Maretiulu scopu alu acelu diariu este: A face că poporale și tierile latine se fia cunoscute atâtu după cum se afla ele în prezentu, câtu și după trecutul lor, a investigă, a concilia și apară diversele lor interese, a prepara între ele pe câtu se va potea o uniune permanenta, a se preservă unele pe altele și a se ajuta în progresulu lor materialu, intelectualu și moralu. Este înse oprita strinsu din actiunea ei ori-ce propaganda, fia religiosa (dogmatica) fia antireligiosa (atheistica); precum și ori-ce manifestatiune cu scopu de a provoca vreo schimbare a formei de guvernă în vreunu statu etc.

La această programa înse vomu reveni în Nr. viitoriu.

Ungari'a.

Cestiunea jidovésca din nou în dieta. Au emancipatu pe jidovi înainte cu 15 ani, le-au datu toate drepturile civili și politic, e cu exceptiune de dreptulu casatoriiloru mestecate cu creștini. Atunci s'a disu că voru se resplătesca pe jidovi, pentru-că acestia în revolutiunea din 1848/9 au ținutu cu ei în contra dinastiei Habsburg-Lotaringia și pentru-că totuodata se se arate liberali înaintea lumii europene, adeca după 77 de ani, de candu în Franci'a (1790) și după aceea în alte tieri se proclamaseră toate drepturile Omului că date lui dela Ddieu, nu dela omeni. N'au trecut cinci ani și a începutu se le para la multi foarte reu de acea emancipare a jidoviloru, intocma precum le-a parutu reu mai la toti pentru legea nationalitatiloru buna rea precum se vede, precum deplangu și mai jalescu nenumerati pentru desfiintarea iobagiei, din care cauza se și cauta diverse cali întortocate spre a o restaură sub alte forme necunoscute în tieri straine. Amu scii se mai numim înca și alte legi sau parti de legi liberali pe charteia, în fapta înse lovite chiaru de blastemulu celoru ce le-au facutu. Acii înse ne este vorb'a numai de legea emanciparei jidoviloru.

Dupa agitatiuni de mai multi ani în pressa, în adunari, chiaru și în dieta dintr'unu periodu în altulu, după multe omoruri comisse asupra jidoviloru în tota țera, în anulu trecut preste doue mii de unguri din orasiulu Tapolcza și din împregiurime, cu câtiva fruntasi înca și deputati înainte recuseră la dieta cu o petitiune în care cereau revisiunea — mai exactu anularea — emanciparei jidoviloru. Premitemu acii, că pe câtu este de latita în țera partid'a antisemitiloru la toate nationalitatile și clasele locuitoriloru, tocma pe atata de multi în proportiune sunt aparatori jidoviloru în dieta. Antisemitii înse nu s'au lasatu până n'au înduplecatu pe presidiu că petitiunea dela Tapolcza se se puna la ordinea zilei.

Scaramusiele antijidovesci se începuseră înca cu ocașiunea discussiunei celoru treideci de petitiuni ale pretiloru rom.-catolici („Obs.“ Nr. 3); dara din 23 Jan. înainte se începuse între oratori

potuto perdurare sul Danubio una rassa latina, la quale in ciò stesso ci porge argomento ancora di più della tenacità del sangue latino.

(„La Nuova Carta d'Europa in relazione colle razze latine“, del senatore Enrico Amante — Torino, Vinciguerra, 1867, pag. 54).

o lupta care, comparata cu alte discussiuni foarte seci si sarbede se pôte numi una din cele mai instructive. De 1850 de ani, de candu Is. Christosu predică in munte la câte cinci mii de ómeni, jidovii nici-odata nu'si audisera infruntari mai aspre si incriminari mai justificate, decâtu in acestea siedintie parlamentarie din septeman'a trecuta; dara nici reactionarii, fariseii si saduceii baptisati din Ungari'a si Transilvani'a, nu'si luara nici-odata lectiuni mai bine meritate pentru perfidi'a loru de a votá legi liberali, inse cu reservatiunea mentala de a insielá cu ele pe Europ'a, in realitate inse a le falsificá, éra la ocaziune bine venita a le si anulá. Atáta folosira acelea desbateri, cá cine voiesce, pôte se invetie multu din ele si opiniunea publica se se luminedie; dara sórtea petitiunei dela Tapolca erá sciuta inainte; ea a mersu pe urm'a celoru catholice: ad acta, si acum preotii ii potu cantá Requiem (Parastasu).

Austri'a.

Vien'a. Dn. Giers ministrulu de esterne alu Russiei plecá in 28 Ianuaru din capital'a monarchiei dupa patru dile cá unu triumfatoriu. Nici principele Bismark nu fusese primitu mai antierti cu mai multa parada, ospitalitate si córdialitate in Vien'a, decâtu se intemplá acésta cu primulu ministru alu imperatului Russiei. Cá d. Giers indata pe a dou'a di a fostu invitatu la més'a Maiestatiei Sale impreuna cu marele ambasadoru principele Lobanoff, cá dupa aceea ospetiele, tractele, seratele urmara pe fiacare di, acestea sunt lucruri care se mai intempla si altoru barbati de statu; lumea politica inse pune temeiu pe alte impregiurari neasemenatu mai importante, precum: audientiele neusitatu de lungi la Maiest. Sa, repetitele sale conferentie de óre intregi cu ministrulu nostru de esterne comit. Kálnoky, amicabil'a primire, visit'a si contravisit'a ce avú ministrulu Russiei la archiducele Albrecht cunoscutu si declaratu amicu alu dinastiei russesci, cum si la alti câteva archiduci austriaci. Tóta lumea e convinsa, cá dn. Giers nu a venitu la Vien'a pentru prandiuri si ospetie, de care escel. sa nu avea nici-o lipsa, dara a venitu pentru-cá se cerce o buna intielegere intre Russi'a si Austro-Ungari'a in câteva cestiuni de o nemarginita importantia pentru ambele monarchii. Asupra naturei cestiunilor lumea nu ar prea stá la indoie-la, cá-ci acelea sunt cunoscute de mai inainte; ceea ce face bataia de capu, este cá se scie modulu regularei loru prealabile, sau cá se dicemu asia, proiectulu de regulare. Acésta interessédia cu totu dreptulu pe tóta lumea. Se voru uní cele doue Bulgarii intr'unu singuru statu? Cine se fia domnu preste Dunare dela Portile-de feru pâna la Sulin'a? Cine se mai domnésca in Constantinopole? Se inaintedie Austri'a pâna la Salónica? Se mai fia elementulu polonu in Galiti'a incuragiatu de cátra Austri'a totu cá pâna acuma? In Serbi'a cine se preponderedie? Cabinetulu Germaniei se va invoí la nouele arangemente din Vien'a? Statele apusene si mai virtosu Britani'a mare ce voru respunde la timpulu seu? Deocamdata vedemu numai atáta, cá in press'a magiara si in o parte a celei din Vien'a a intratu o frica pe atátu de mare, pe cátu erá mai inainte insultele de multe in contra Russiei. Vai de noi, striga unele, éca aliant'i'a austro-muscalésca incaltiatá imbracata.

Romania.

— Ministerulu de resbelu decidiendu a tramite tineri in Franci'a si Engliter'a pentru a urma scól'a navala, se publica spre cunoscinti'a doritoriloru cá, in diu'a de 15 Augustu 1883, se va tiné concursu in Bucuresci, in localulu cercului militar, inaintea unei comisiuni numite de ministeru.

Condiuniile ce trebuescu indeplinite sunt cele urmatóre: a) Doritorii voru presenta cereri ministerului de resbelu (directi'a 4, arme speciale), insoçite de actulu de nascere, de calitatea de romanu sau naturalisatu romanu, cum si de certificate asupra studiiloru facute. b) Cunoscintiele ce concurentii trebue se poseda, sunt cele coprinse in programulu publicatu in „Monitoriulu“. c) Concurentii trebue se aiba vèrsta dela 15—18 ani impliniti la 1 Ianuaru 1883. d) Concurentii voru presenta comisiunei examinatóre unu angajamentu din partea loru si a parintiloru sau tutoriloru, cá dupa terminarea cursuriloru si întórcerea in tíera voru servi 8 ani in activitate. e) Concurentii cari voru reusi, se voru considera cá angajati in armata pe diu'a intrarei loru in scóla,

inscriindu-se in contrólele corpului flotilei, si dupa terminarea cu successu a cursuriloru scólei navale se voru inainta la gradulu de sublocotenentu. f) Terminulu pentru care se trimitu tineri in strainatate este de 4 ani, din cari 2 pentru cursurile scólei si 2 pentru practica imbarcandu-se pe unu bastimentu care navighédia. g) Pe totu timpulu cátu acesti tineri voru fi in strainatate, voru avea o subventiune de 200 lei lunar; in acésta suma nu se va coprinde sold'a si accessoriiile gradulu dela dat'a inaintarei loru la gradulu de sub-locotenentu; transportulu pentru ducere si întórcere se va da de cátre ministeru. h) Tinerii ce se voru destina pentru Engliter'a, voru trebui se cunósca bine limb'a englesa. i) Cererile concurentiloru se voru primi pâna la 30 Iuliu 1883.

— Gubernulu austro-ungaru a acordatu, dice „Curierulu financiaru“, o deplina amnestie tutoloru unguriloru fugiti din tiar'a loru in anulu 1860, pentru a nu fi inrolati in armata. Cei mai multi unguri trecusera muntii in tiar'a nóstra.

— In diu'a de 8 ale curentei s'au protestatu la tribunalulu de Ilfovu 20 de politie, si in diu'a de 10 alte 20.

— Balulu societatii „Carpatii“ datu in salonulu teatrului Daci'a a intrecutu ori-ce asteptare. Era atátu de multa lume, cum de multu si nu de multe ori s'a pututu aduná in acelu salonu. Regularitatea cea mai mare a domnitii in totu timpulu dantiului. Amu observatu cu multa placere si mandrie, cá maioritataa dómneloru si domniásioreloru purtá costumulu tieranescu sau ardelenescu, care le siedea de minune si le dedea unu deosebitu farmecu. Frumosulu dantiu „Romana“ a atrasu privirile si aplausele generale si a fostu repetatu de trei ori. Venitulu a fostu bunu.

(„Timpulu“.)

Frantuzire.*)

„Considerata din tóte punctele de vedere, activitatea, multa ori puçina, asia cum este, a poporului romanu, ne pare unu strainu câmpu de observatiune. Asia de puçinu frésca, asia de puçinu sigura este in tóte manifestarile ei, in cátu ne infatisédia celu mai exceptionalu exemplu, intre tóte popórele luate la epoche analoge.

Multa tréba, in intielesulu practiculu si efectivulu alu cuvéntului, nu facemu noi Romanii; atáta in sa cátu facemu, n'are sporu.

Pentru a nu privi de cátu o singura faça a harnicieii nóstre, vomu intra in studiulu unui fenomenu cu totulu particularu, de ordinea activitatii prin gândire literara.

Se scie cá acelu genu alu cugetarei, are menire de viitoru intr'o natiune, care este intemeiatu inainte de tóte pe geniulu propriu literaru si artisticu alu acelei natiuni. Calitatile chiar deosebite, caracteristice, individuale ale unei literaturi facu meritulu si originalitatea sa.

Apoi, pe lângá geniulu psychologicu, geniulu de fondu, mai este inca, si de o importantia de asemenea superióra, geniulu de forma, limb'a in care se imbraca cu mai multa séu mai puçina maestrie, conceptiunea literara a autorului. Limb'a trebue inainte de tóte se fia aceea, in care se exprima poporulu cátre care se indreptédia productiunea séu productiunile literare. Numai sub aceste conditiuni — si indeplinirea loru este ceruta sub pedépsa de mórte literara — pôte se se nasca si se inflorésca opere de valóre, sanetóse, vrednice de a insemna unu gradu de progressu in evolutiunea gândirei nationale.

La noi in tíera, dupa atáte si atáte inriuriri straine, care din sfer'a politica au ridicatu, séu mai bine au intunecat si in sfer'a puçinei nóstre

*) Dupa ce in Nr. precedente amu datu locu la critic'a pessimista din nordulu Transilvaniei, aflaramu cu cale se reproducemu dupa „Binele publicu“ din 11/23 Ianuaru si pe acésta aprópe desperata, de si in alta directiune, din regiunile meridionali a le Romana; rogamu apoi pe toti literatii cáti citescu „Famili'a“ din Oradea-mare, cá se nu tréca cu vederea a dou'a anticritica literaria a dlui dr. professoru Gregoriu Silasi publicata in Nrii 1 et 2. Blanda si intielépta este acea anticritica. Se pare, cá auctorulu ei a prevediutu fara nici-unu spiritulu profeticu, cá scól'a noua lipsita de ori-ce principiu sanetosu, are se'si dea ea insusi in capu. Amu fostu preparati si noi la o mica catastrofa, n'amu crediutu inse cá ea va veni asia curendu; credeamu cá va avea o viétia celu puçinu de 10 ani numerati dela cris'a din anulu 1879 intemplata in academi'a romana. Cei din Jasi sunt pe aprópe se nu se mai intielega in ale limbei cu cei din Bucuresci. Comparati scrierile si ve convingeti. Cadu mereu dintru o ripa in alta. Intr'acee „noi cei ruginiti“ se ascultamu cu atentiunea lectiunile densiloru si se asteptámu rezultatulu din urma. Red. „Obs.“

indelectniciri literare, dupa epoc'a pravoslavnicá slava, dupa protipendist'a epoca fanariotica grecésca, dupa periodulu latinomanu ultra stramosiescu singurulu inspiratu din simtiemente sfinte de altmintrele, inse prea arhaice si nepotrivite cu mersulu logicu alu limbei si cugetarei romanesci, acum suntemu prada inriuririi franceze, pe care o vomu deosebi prin cuvéntulu frantuzire, cá-ci asta-di au ajunsu in paroxismulu seu, si se arata prin nisce symptome inainte-mergétóre de strainismu.

Acésta din urma coplesire — cá-ci coplesire este — se deosebesce de cele lalte in urmatorulu modu: inriurirea slava si grecésca, care au lasatu urme vii in limba si in moravuri, au fostu introdusa, propagata pe cale gubernativa politica, precum amu amintitu mai susu; inriurirea séu mai bine dorinti'a bine vedita de a vorbi si scrie chiaru latinesce, déca se pôte in limb'a lu Cicerone, a fostu plecata dintr'unu nobilu avèntu de renascere in sensulu originei nóstre de mladitia apropiata de marele trunchiu latinu; curentulu francesu in sa nu s'a comunicatu mai multu pe calea moravuriloru si a formelor de gándire importate din Franci'a in totu felulu.

Doue séu trei generatii acum, in marea maioritata a reprezentantiloru loru, isi au facutu de bine de reu educati'a si cultur'a, in totalu si una si alta, pe malurile Senei. Intregulu transportu de tineri ce s'au reintorsu in tíera, astu-felu pregatiti, fatalmente nu mai potu fi romani deplini. Cunoscintiele, deprinderile, ideile fundamentale, gustulu, felulu de a gândi, limb'a, punctulu de vedere practiculu, cu alte cuvinte, intréga claviatura sociala, psychologica si literara a individulu a primitu reflectulu, impregnarea formelor francesi.

Altmintrelea nici cá se putea: ce felu de romanu pôte se fia acela, care din fasie a invetiatu frantuziesce, care la vèrst'a de 7 séu 8 ani a intratu in scólele francesi, a studiatu limb'a si literatur'a francesi, si-a facutu o cariera la universitatile francesi, éra pe lângá aceste tóte a primitu caracteristic'a, unitatea de mesura a tuturor lucruriloru selon la mode française, modularea gândirei, tonulu si coloritulu parisianu, moravurile unui poporu cu altu progressu, cu alti factori sociali, cu altu geniulu nationalu de cátu progressulu, factorii sociali si geniulu romanescu?

Respunsulu la acésta intrebare este neindoelnicu. Ne aflamu prin urmare in faça unui mare stratu socialu de Romani neromani. Acestia, o data re-integrati in tíera, fara cunoscintie temeinice de istori'a si trecutul patriei loru, cá-ci véculu lui Ludovicu alu 14 nu le-a datu nici privilegiulu nici timpulu de a o studia, nici atrasi de acelu magnetu puternicu alu traiului de aprópe intre ai sei, fara alte legaturi de cátu acelea cá isi au parintii si mosiile in tíer'a romanésca, candu isi propunu de a lucra, candu, insufletiti de framántarea gândirei vine trebuinti'a de a'si spune negru albu ideile, atunci nu mai potu scrie romanesc, cá-ci nici sci nici simtu romanesc, éra daca scriu, sunt nevoiti a traduce din franciusesce propri'a loru cugetare.

In acestu modu, productiunile loru literare frantuziesci, potu imbogati literatur'a francesi, daca scrierile ajungu pâna in Franci'a si capata acolo dreptu de cetate. nu potu in sa aduce nici celu mai micu folosu limbei si literaturii nationale, fiindu alcatuite in limba straina.

Éar daca scriu romanesc, traducèndu'si precum amu spusu cugetarea, valórea aceloru opere nu este de mare priintia pentru noi, cá-ci neplecându din isvorulu intimu romanescu, sufletu strainu in corpu romanu, nu potu fi de cátu efemere si neinsemnate.

Aceste au fostu observatiunile ce ni s'au sugeratu cu ocaziunea aparitiunii unei reviste hebdomadare „La Vie Roumaine“, scrisa in limb'a francesi, alu carei primu numeru pórtá data de 25 Decembre 1882.

Devis'a sa este: „fais ce que dois, advienne que pourra“ adica: fa ce esti datoru a face, in temple-se ori-ce.

Se vedemu daca intr'adeveru revist'a in cestiune face ceea ce este datóre a face.

(Va urmá.)

Situatiunea politica in afara.

Vediuramu sub rubric'a Austriei, cá in cele patru dile cátu a statu ministrulu Russiei in Vien'a, tóta lumea européna avú cause prea de ajunsu, cá se se ocupe foarte de aprópe cu totu ce se intempla in regiunile superiori ale acelei capitale. Cu tóte acestea mersulu evenimentelor din Paris nu a fostu si nu e perdutu nici pe unu momentu din vedere.

Pétra din munte e rapedita de vale, nimeni inse nu scie unde se va oprí si daca va sfarmá pe cineva in calea sa. Pana in 29 Jan. se scia dupa telegrame numai atata, ca cris'a ministeriala se sistá deocamdata numai intru atata, ca fu denumitu unu altu ministru presedinte in persón'a dnului Fallieres, care luá si portofoliulu de esterne. Ministrulu Duclerc, a carui rola era cea mai importanta in cris'a actuala, se bolnavi greu in urmarea extraordinarielor lupte si fatige la care fu supusu de 10 zile incóce. Ministrulu de resboiu si celu de marina inca si detera dimissiunea, pe care nu voru se si-o retraga, in loculu acelora inse pana in 29 nu s'au denumitu altii. Tóta cris'a actuala este concentrata asupra cestiunei familiilor de pretedenti la tronu, precum arataseram indata dupa arestarea principelui Napoleonu. Unele partide adeca ceru cu cerbicia, ca acelea familii se fia exilate, pentru-ca republic'a se fia asecurata de atentatele loru; altii erasi cu guvernulu pretindu numai, ca acestuia sei se dea din partea camere-loru auctorisatiune, ca in casu de necessitate se póta exila pe unii sau altii dupa impregiurari, adeca potestate discretionaria. Sunt erasi cari pretindu, ca membrii de sexulu barbatescu ai pretendentilor se fia lipsiti de ranguri si de comande militare. Ministrii de resboiu si de marina, nu s'au invoitu la acésta conditiune, din cause fórte grave, de aceea isi si detera dimissiunea.

Din tóte celelalte statuti europene nu au venitu in dilele din urma nici-o scire politica de óresicare valóre, ca se merite a fi trecuta intre adeveratele evenimente.

Evenimente elementare, anume naufragiuri terribili, isbiri si innecari de corabii cu ómeni cu totu sunt câteva din cele mai rare, intre care sfarmarea corabiei germane „Cimbria“ prin corabi'a britanica „Sultanu“ este cea mai fiorósa. Sarmanii pasageri innecati erau mai totu emigranti, anume si din Ungari'a!

Sibiu. (Informatiuni mai nóne despre activitatea comitetului asociatiunei transilvane.)

Nr. 495/1882.

Procesu verbale

alu comitetului asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, luatu in siedinti'a dela 22 Decembre n. 1882.

(Urmare si fine.)

Presiedinte: Jacobu Bologa. Presenti: Davidu br. Ursu, Joanu Popescu, Parteniu Cosma, Visar. Romanu, B. P. Harsianu, Joanu V. Russu, G. Baritiu, Dr. Joanu Crisanu, ca bibliotecariu. Secret.: Dr. D. P. Barcianu.

Nr. 185. Dn. secretariu I-iu, G. Baritiu, presenta din partea dlui jurisconsultu G. G. Meitani din Bucuresci 200 exemplarie din fascicululu alu VII-lea alu „studioru asupra constitutiunei romanilor“, avendu a fi distribuita la barbati carturari, dupa planulu cum s'au urmatu cu fascicululu V. si VII.

Totuodata propune, ca in semnu de recompensa pentru frumosulu daru facutu de dn. Meitani, se i se trimita acestuia gratuiu fói'a „Transilvani'a“ pro 1882 si pe viitoriu (Nr. exh. 492/1882).

Comitetulu primindu cu multiamita darulu de carti, dispune a se distribui si ele conformu planului stabilitu in siedinti'a de dno 24 Juliu 1882; era dlui darutoriu G. Meitani a i se trimite in semnu de recompensa „Transilvani'a“ pro 1882 si pe viitoriu, remanendu a'lu recomandá viitórei adunari generale pentru a'lu denumi de membru onorariu.

Nr. 186. Acelasiu dn. secretariu I-iu presenta din partea dnului Emil Picot profesorulu de limbile orientale moderne in Paris, opulu intitulatu: „Alexandre le Bon, prince de Moldovie“ fragmentu din istori'a Moldovei din anii 1401—1433, edatu de densulu si dn. C. Bengescu in Vien'a 1882, 8-vu; aratandu totuodata, ca d. auctoru ocupandu-se cu studii speciale pentru o istoria a romanilor ar voi se aiba si organulu asociatiunei dela an. 1876 incóce (Nr. exh. 493/1882).*)

Se primesce cu multiamita cartea amintita, avendu a se adage la bibliotec'a asociatiunei. Totuodata se dispune, ca in semnu de recunoscintia se se trimita dlui auctoru câte unu exemplariu brosiuratu din „Transilvani'a“ dela a. 1876 pana la an. cur. si pentru viitoriu Nrii dupa cum voru aparea.

Nr. 187. Comissiunea esmisa in caus'a afaceri pentru cumperarea unei case pe sém'a asociatiunei, prin raportorulu seu Joana Popescu, presenta in urm'a in-sarcinari primite din siedinti'a dela 19 Novembre an. cur. si in legatura cu raportulu seu din aceiasi siedintia urmatoriulu raportu si anumitu ca:

1. S'a inchiaietu la 23 Novembre a. c. contractu definitivu cu proprietarii casei din Mühlgasse Nrulu 8, numitu „Leulu albu“, adeca cu Josef Ickrich, Elisa Ickrich nascuta Grail, Carl Göbbel si Friderica Göbbel nascuta Bussner, stabilindu ca din sum'a de 27,500 fl. se se compute ca pretiu de cumperare alu casei 26,500 fl. si ca pretiu alu mobileloru din casa cedate asociatiunei 1000 fl. v. a.

2. Ca din sum'a de 27,500 fl. ce a fostu acordata pentru cumperarea realitatii si a mobileloru

a) s'a transcrisu in sarcin'a asociatiunei o datoria passiva la cass'a de pastrare de aici cu 10,850 fl.

b) asemenea s'a transcrisu in sarcin'a asociatiunei o datoria passiva la capitulu rom.-cat. din Alba-Jul'i'a 6,825 fl.

c) s'a datu in man'a vendiatoriloru la inchiaierea contractului in locu de 9825 fl., ca-ci atata mai remane pana la 27,500 fl. numai 9612 fl. detragénduli-se chir'i'a caseloru dela 19 Novembre pana la 31 Decembre a. c. in suma de 213 fl., ceea ce face cu totulu 27,500 fl.

3. Ca s'au facutu spese cu contractulu si transcrierea pentru timbre, conformu specificatiuniloru alaturate, 5 fl. 55 cri.

Ridicandu-se dela cass'a asociatiunei in urm'a asignatiunei de sub dno . . . . . sum'a de 9612 fl. + 5 fl. 55 cri = 6617 fl. 55 cri, mai remane de a se platí sum'a de 10,850 fl. + 6825 fl., adeca preste totu 17 mii 675 florini.

4. Ca transcrierea realitatii din cestiune pe numele asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu s'a facutu dupa tóte formalitatile prescise, ceea ce dovedesce prin clausul'a de sub contractu, prin decisiunea de transcriere si prin extractulu funduariu legalisatu, cari documente se alatura la raportu.

5. Ca cass'a cumparata si acum trecuta in proprietatea asociatiunei, a fostu luata in primire dela dnulu cassariu Constantinu Stezariu si dnulu controloru Eug. Brote, de impreuna cu mobilele, aflandu-se tóte in buna ordine.

6. Ca se alatura la raportu a) inventariile despre mobile, subscrise de chiriassii, carora sunt date in in-trebuintiare; b) consumarea chiriassiloru, cuprindiendu si aratarea sumelor de chiria, ce acestia platescu; c) documentulu de asigurare a realitatii contra focului, tacs'a de asigurare fiindu platita pana la 17 Juniu 1883. Contracte cu chiriassii nu se presenta, de-óre-ce n'au fostu inchiaiete in trecut.

7. Ca pentru depurarea datoriloru aratate mai susu in suma de 17,675 fl. cass'a asociatiunei propune se se vendia din obligatiunile rurale transilvane pana la acoperirea acelei sume, ceea ce se póte efeptu in câteva zile astfelu, ca disele datorii se se si stérge de pe cumparat'a realitate a asociatiunei cu inceputulu an. viitoriu.

8. Ca se alatura la raportu si operatele ce contínu planulu realitatii cumparate, precum si preliminarulu de spese pentru reparaturile ce au fostu proiectate in trecut a se face acelei realitati. (Nr. exh. 494/1882).

Spre sciintia, avendu tóte actele si raportele anteriere, facute in acésta afacere, a se pastrá in cass'a wertheimiana a asociatiunei. Totuodata, avendu in vedere, ca cu datulu 22/11 1882 Nr. 461 s'au avisatu la cassa spre platire la man'a vendiatoriloru amintitei realitati sum'a de fl. 12,550, din cari inse s'au ridicatu numai 9617 fl. 55 cri v. a., remanendu disponibile sum'a de 2932 fl. 45 cri, se mai avisédia la cass'a asociatiunei spre platire sum'a de 14,742 fl. 55 cri, care impreuna cu cei 2932 fl. 45 cri dau sum'a de 17,675 fl., pe cari asociatiunea are inca de a'í platí si anumitu 10,850 fl. cassei de pastrare de aici din Sibiu si 6825 fl. capitulu rom.-cat. din Alba Jul'i'a.

Pentru a poté platí sumele amintite la 1 Januarius 1883, cass'a este imputernicita a vinde din obligatiunile rurale transilvane atatea, câte voru fi de lipsa pentru acoperirea sumei amintite.

Sum'a de 5 fl. 55 cri ca spese de timbru la transcrierea realitatii, se avisédia la cassa spre platire din sum'a preliminata pentru spese extraordinarie.

Era chir'i'a incassata in suma de 213 fl. se asemenédia in perceptiuni, avendu a se conta ca venitul realitatii cumparate.

Nr. 188. In legatura cu cele de sub punctulu precedentu.

Dn. cassariu alu asociatiunei Constantinu Stezariu, e designatu de administratoriu alu cassei asociatiunei, fiindu totuodata indrumatu a trece in inventariulu asociatiunei, ca avere mobila, mobilierulu in valóre de 1000 fl. v. a., ce se afla la chiriassii din numit'a realitate.

Sibiu d. u. s
Jacobu Bologa m. p.,
v.-pres.

Dr. D. P. Barcianu m. p.,
secret. II-lea.

Autenticarea acestui procesu verbale se concrede dldoru: Popescu, Cosma, Romanu.

S'a cetitu si autenticatu.

Sibiu, 14 26 Dec. 1882.

J. Popescu m. p., P. Cosm'a m. p.,
V. Romanu m. p.

Sciri diverse.

— (Necrologu.) Cu cea mai doiósa compatimire si condolentia facemu locu acestei scrisori funerarie a prea stimatului nostru amicu:

Abea au trecut 24 zile de candu mórtea ne-indurata mi-a rapitu soçi'a vietiei, a rapitu pe mam'a dintre 6 prunci, si adi veni o noua lovitura ánimei mele infránte si fiintiei mele, inbrancite de betranetie.

Fiic'a mea Cornelia dupa unu morbu scurtu urmatu din recéla, in primavar'a vietiei, abia numerandu 17 ani, adi in 29 Januarius la 1 óra dupa miediu noptiei cu increderea deplina a unui crescinu si-a datu sufletulu in man'a Creatorelui. O deplangu pe langa parintele infrantu, fratii Emiliu, Juliu si sororile Julia, Claudia si Leontina, precum si numerósele rudenii.

Inmormentarea se va celebra dupa ritulu nostru gr.-cath. in 31 Januarius in Boziasiu.

Fie-i tierin'a usióra!

Vasile Moldovanu,
pres. alu Tirnavei.

— (Onorata Redactiune.) CREDU a face o bucuria totoruru amiciloru si cunoscutiloru — ba ori caruia romanu — prin comunicarea chiaru pe acésta cale a scirei prea placute, ca tenerulu Joane Cototiu fiulu protopopulu Siomcutei-mare, facéndu in 16 Januarius a. c. ultimulu rigorosu din legile comune si camb. la universitatea din Budapest'a, in 20 a primitu diplom'a de dr. in drepturi.

Déca vomu cugeta la piedecile multe, ce se punu astadi in calea aceloru romani carii pasiescu pe cariera juridica, trebue se ne salte ánim'a vediendu ca asupriti cum sunt nu-si pierdu curagiulu, ci tínu la lupta, pana ce esu invingatori. Gratu-landu tenerulu dr. Joane Cototiu, ii poftescu ani multi fericiti, curagiu si perseverantia in luptele ce'lu astépta si din cari numai asia va esi invingatoriu, déca totudeauna va apera dreptatea, precum si multu asuprit'a sa natiune.

Unu Chiorénu.

— (Convocatori.) „Reuniunea fondului pentru infiintierea unei scóle romane de fetitie in Clusiu“ isi va tiné adunarea generala anuale la 4 Febr. st. n. a. c. dupa amédi, in localulu casinei romane. Sunt rogati a participá la dens'a câtu mai numerosi dintre p. t. domnii membrii si amici ai culturi si educatiunei romane nationali.

Din siedinti'a comitetului, Clusiu 14 Januarius n. 1883.

Ales. Bohatielu, Dr. Gr. Silasi,
presied. actuariu.

Despre crudimi barbare.

Respunsu datu lui „Pester Lloyd“ cu documente.

(Urmare.)

Borband April 1849: 1 Románe, durch ung. Insurgenten ermordet.

April 1849: Ceres Vasilie, Románe, angeblich auf Befehl des Vadadi in Stücke gehauen.

Sticus Gyorgye, Románe, angeblich auf das Anstiften der Frau Kadar.

Mai 1849: 14 Romänen, durch ung. Insurgenten ermordet.

Jänner 1849: 1 Románe, durch ung. Insurgenten erschossen.

Bonyha 9. November 1848: 1 Románe, durch ung. Insurgenten erschossen.

Boitza Mai 1849: Braika Juon, Románe, in Folge Beschlusses des aus Mihalovits und Tobi bestandenem Blutgerichts aufgehängt.

Mikutz Dumitru, Románe.

30. Mai 1849: Oran Juon, Románe, beide durch Ribiczei Ferencz und Mihalovits Tobi als Gefangene unterwegs zum Braader Blutgericht niedergehauen.

März 1849: Juon Braika, Románe, auf Befehl des Ribiczei erschossen.

Juli 1849: Vallia Adam, auf Befehl des in Boicza dislocirt gewesenen Insurgenten-Abtheilungs-Commandanten durch den Strang hingerichtet.

Barbatviz 21. April 1849: Juon Mark, Andrei Perdos, Nyagu Nyagu, Danielu Muresan, Duncza Samu, Romänen, auf Befehl des Insurgenten-Majors Csepi erschossen.

Bord 1849: 1 Románe, durch ung. Insurgenten ermordet.

Borberek April 1849: 21 Romänen, darunter 1 Weib, ohne Urtheil hingerichtet. (Auf Befehl des Zudor Ferencz.)

Borzas November 1848: 2 Romänen, durch ung. Insurgenten erschossen.

17. Jänner 1849: 1 Ungar, durch ung. Insurgenten ermordet.

Brad 24. Mai 1849: Virtan Nicolae, Roba Juon a lui, Tomutz Georgie, Tomutz Juon, Romänen, ohne Urtheil hingerichtet. (Auf Befehl des Hatvany.)

Juli 1849: 1 Románe, durch ung. Insurgenten erschossen.

10. Oktober 1848: 13 Romänen, hievon 3 Weiber, 1 Kind.

Juni 1849: 25 Romänen, hievon 7 Weiber, 2 Kinder.

Juli 1849: 6 Romänen, sämtliche durch die Rebellen in ihren eigenen Wohnungen überfallen und niedergemacht.

März 1849: Niculitzu Bufnea, Románe, durch das Blutgericht unter Ribiczei Ferencz hingerichtet.

Juni 1849: Mita Avram, Iga Adam, Iga Petru, Romänen, auf Befehl des Kristori Ferencz hingerichtet.

April 1849: 1 Románe, in ungarischer Gefangenschaft ermordet worden.

*) Acea istoria critica va aparea, precum se intielege de sine, in limb'a francesa. Sunt celu puçinu 12 ani de candu onor. dn. profesorulu aduna neincetatu la materialulu vechiu si nou, tiparitu si scrisu, in mai multe limbi. Mai adaogemu ca dn. Picot cunósce pe romani, precum se dice, din autopsia, din locuint'a si esperientia personala facuta intr'o serie de ani, nu numai in Romani'a, ci si dincoé anume in Banatu, pe candu dsa se aflá ca consulu alu Franciei la Temisióra. Red. Obs.

April 1849: Oprian Simeon, Romäne, auf Befehl des Ribiczei Ferencz erschossen.

April 1849: Triffu Juon, Romäne, standrechtlich behandelt.

April 1849: Dumitru Teodor, Romäne, durch Urtheil hingerichtet.

April 1849: 1 Romäne, beim Bihari erschossen.

Mai 1848: Triffu Lazar, Romäne, standrechtlich behandelt.

Simedrie Juon, Romäne.

April 1849: Opran Juon, Lázár Mihaj, Romänen, durch das Blutgericht unter Hatvany, Csutak und Konya hingerichtet.

Februar 1849: Golda Petru, Romäne, standrechtlich behandelt.

Februar 1849: 3 Romänen, durch ung. Insurgenten ermordet.

Februar 1849: Oprea Tanasie, Romäne, standrechtlich behandelt.

Koltza Juon, Romäne, durch Urtheil hingerichtet.

Februar 1849: 5 Romänen durch ung. Insurgenten ermordet.

Februar 1849: Oprea Prekup, Romäne, standrechtlich behandelt.

April 1849: 1 Romäne, durch ung. Insurgenten erschossen.

Brányitska 28. Februar 1849 und April 1849: 2 Romänen, durch ung. Insurgenten erschossen

Briznik Juni 1849: 1 Romäne, durch ung. Insurgenten ermordet.

Bucsesd April und Juli 1849: 4 Romänen, hievon 2 Weiber, durch ung. Insurgenten erschossen.

Bucsumi Juli 1849: 8 Romänen, hievon 3 Weiber, durch ung. Insurgenten erschossen.

Budesti Oktober 1848: 2 Romänen, durch ung. Insurgenten erschossen

Bukova 5 Romänen, durch ung. Insurgenten erschossen.

Bukurest April 1849: 6 Romänen, durch ung. Insurgenten ermordet.

23. Mai 1849: 1 Romäne, durch ung. Insurgenten ermordet.

Bulcesd Mai 1849: 10 Romänen, bei Brandlegung des Dorfes erschossen.

Buninginia Juni 1849: 2 Romänen, durch ung. Insurgenten ermordet.

Burianfalva 1 Juli 1849: 4 Romänen, durch ung. Insurgenten erschossen.

Cornea a Juni 1849: 2 Romänen, durch ung. Insurgenten ermordet.

Czikmen Juni 1849: 1 Romäne, durch ung. Insurgenten ermordet.

Czako 11. Jänner 1849: 1 Ungar, durch ung. Insurgenten ermordet.

Czapu Oktober 1848: 25 Romänen, durch ung. Insurgenten ermordet.

Csekelaka Februar 1849: 1 Romäne, ohne Urtheil hingerichtet. (Auf Befehl des Tesci Samu aus Gerend.)

Czohesti Oktober 1848: 18 Romänen, hievon 3 Weiber, 9 Kinder, durch ung. Insurgenten erschossen.

Csombord November 1848: 5 Romänen, durch ung. Insurgenten ermordet.

Oktober 1848: 2 Romänen, 1 Ungar, durch ung. Insurgenten ermordet. (Durch die Magyaren aus N-Engyed.)

Oktober 1848: Pacurariu Tanasie, Romäne, ohne Urtheil hingerichtet (Auf Befehl des Jakab Károly aus Bagyon.)

30. Oktober 1848; Boldog Obressa, Romäne, ohne Urtheil hingerichtet. Durch Molnar Pali.)

Csosasi Mai 1849: Juon Bultianu, Romäne, durch Urtheil hingerichtet. (Bluturtheil des Hatvani.)

Csucs Oktober 1848: 2 Romänen, durch ung. Insurgenten erschossen.

April 1849: 17 Romänen, auf Befehl des Bacskai erschossen.

Csödörtelke April 1849: 1 Romäne, durch ung. Insurgenten ermordet.

Csugut April 1849: 2 Romänen, durch ung. Insurgenten ermordet.

Csunga 22. März 1849: 1 Romäne, durch Nikora Nicolae mit der Sense niedergemetzelt.

9. Oktober 1848: Petru August Ungar, ohne Urtheil hingerichtet. (Auf Befehl des Katonai Abraham.)

15. April 1849: Jodov Jakob, Zugnof Vasilie, Romänen, mit eigener Hand des Katonai Abraham zerstückelt.

Csuruleassa Juni 1849: 10 Romänen, durch ung. Insurgenten erschossen.

Cserbel Juli 1849: 1 Romäne, durch ung. Insurgenten erschossen.

Czebia Mai 1849: 7 Romänen, durch ung. Insurgenten ermordet.

Czelna Mai 1849: 9 Romänen, durch ung. Insurgenten ermordet.

Mai 1849: 2 Romänen, durch ung. Insurgenten ermordet. (Angeblich auf Befehl des Vadadi László.)

1848: 3 Romänen, durch ung. Insurgenten ermordet.

Czeretzelu Juni 1849: 5 Romänen, durch ung. Insurgenten

Czermurea März 1849: 2 Romänen, durch ung. Insurgenten erschossen.

Czintos 1848: 1 Romäne, durch ung. Insurgenten ermordet.

Déeg Kolunban Sándor, Ungar, durch seinen Bruder ermordet.

März 1849: Popa Theodor, Romäne, durch ung. Insurgenten ermordet. (Durch Both Pista und Kováts Imreh aus Saulin. und Kolunban aus Kincses.)

Déésfalva 20. Juli 1849: Ungar, durch ung. Insurgenten erschossen.

Déva April 1849: Juon Florian, Romäne, durch Urtheil hingerichtet.

(Va urná.)

Locu deschis.*)

Sabesiu, in 25 Januarius 1883.

„Gefährlich ist's, den Leu zu wecken,
Verderblich ist des Tiegers Zahn;
Jedoch der schrecklichste der Schrecken,
Das ist der Mensch in seinem Wahn.“

Preaon. dle Redactoru!

Unele creaturi de aici despoiate de totu caracterulu, de totu simtiulu de onóre si umanitate, cá cari nici infernulu nu póte arunca mai spurcate, — schimosindu cu atáta obrasnicia in publicitate impregiarile sub cari s'a intemplatú aici alegerea de primariu din 12 Martiu 1882, — sub masc'a de anteluptatorii si aparatorii interesselor romanilor de aici, se aruncara cu teribila furia asupra onestei si innocentei familii a domnului parochu Avramu Davidu, versandu'si asupra aceleia totu veninulu, care nu dela alegerea de primariu, ci cu multi ani inainte, adeca din alte interese si ura vechia persecutoria, clocotea in spurcatele loru suflète.

Acestea fíntie depravate, dupace'si facusera scól'a greco-orient. de aici cuibulu conjuratiuniloru si a totu felulu de comploturi, in cari se planuiau calile si modurile, cá cum se devina familii íntregi si singuraticé mai curendu sau mai tardu victim'a furiei loru, au esoperatu inainte de asta cu siese luni dela venerabilulu consistoriu tinerea unui sinodu parochiale sub falsulu titlu de a reintregi comitetulu parochiale, in fapta inse spre a tiraí intr'o adunare de poporu famili'a numitului domnu parochu Davidu prin noroiulu urgiiloru si alu batjocuriloru.

Sinodulu condusu de dnulu protopresbiteru Joanu Tipeiu, se prefacú indata dupa deschidere intr'o adunare politica turbulenta; dascalulu Zevedeu Muresianu, pentru a carui rola se atitiase mai inainte o massa din poporul necultu, cerendu'si cuventulu, a inceputu se strige, cá parintele Avramu Davidu cu feciorii densulu a vendutu nati'a lasi, cá e tradatoriu de poporu si cá atátu densulu cátu si alti siepte inisi se se delature din comitetulu parochialu, pentru-cá au votatu cu sasi (?) De sine se íntielege, cá cuventele resvretitorie ale acestui „omu“, au produsu unu sgomotu mare si o iritatiune generala, asia in cátu multi din poporu ridicau pumnii amerintiandu si injurandu in biserica; ba ce a fostu mai multu, ducendu nenorocirea in acea adunare (sinodu nu o pociu numí) si pe domnulu invetiatoriu Avramu Davidu, fiílu celu mai tineru alu domnului parochu Avramu Davidu, acesta se incumetá a protestá contra unei astfelu de procederi ne mai pomenite intr'unu sinodu parochiale; dara ce a cutediatu bietulu omu? si-a scólatu asupra capulu unu nuoru de insulte, in cátu unulu din poporu a strigatu: „apucati'lu si'lu dati din mana in mana.“

Urmá deci conclusulu pentru alegerea de nou a íntregu comitetulu parochiale din motivele aduse de Muresianu, ceea ce se si facú contra dispositiunei ven. consistoriu si contra statutulu organicu, simplu numai cá se eschida unu numeru de membrii, cari ineca dela inceputu au statu in calea nisuintieloru marsiave ale unora pe cari acum nu voiescu a'i numí, de si acei membrii au fostu numai cu o jumetate de anu mai inainte alesi pe trei ani in comitetulu parochiale.

Dupace Zevedeu Muresianu si-a jocatú rol'a, au urmatu apoi unu óre-care Nicolae Lazaru (nepotu alu parochulu si asesorulu consistorialu Nicolae Lazaru) cu alta propunere (pe care o am la mana si e scrisa de Zevedeu Muresianu) de acelu coprinu: „cá de-óre ce parochulu Avramu Davidu cu feciorii lui, (cesti din urma sunt ambii invetiatori aici,) au tinutu cu sasi si au vendutu nati'a, sinodulu se hotarésca suspinderea loru din tóte oficiile si beneficiile bisericesci si scolare, éra cu executarea acestei hotariri se se insarcinedie nou alesulu comitetu.

La acestea a pusu in fine semi-doctulu Nicolae Cusiuta coróna prin urmatórea propunere éra si fabricata de complotu, cá sinodulu se tina strinsu si tare de conclusele sale sub ori-si ce impregiarari, va se dica, cá se nu se supuna consistoriulu nici, se recunósca statutulu organicu, ci prim'a si ultim'a instantia se fia Sabesiu, nou alesulu comitetu parochiale se fia consistoriulu si domnulu Tipeia metropolitulu.

Acesta fu adeca unu sinodu parochiale estraordinariu in Sabesiu.

Au nu e adeveratu, dnule Redactoru, cá constituti'a nóstra bisericesca totu e minunata? — mai alesu dupa cum o íntielege domnulu prota Tipeiu, conducatorulu acelu sinodu.

Indata dupa acestu triumfu alu complotulu se lati vestea, cá voru se se puna la pórt'a scólei in calea invetiatoriloru Daniilu si Avramu Davidu cu poterea bruta, cá se nu'i mai lase se íntre in scóla, dara nu s'au încercatu, temendu-se, bagu sém'a, de poterea auctoritatii politice.

Prim'a activitate a noului comitetu parochiale a fostu aceea, cá si a tinutu de a sa chiamare si competentia a sistá lefile numitiloru doi invetiatori fára celu mai micu temeiu. Cu acésta ocaziune a doveditu dn.

*) Pentru articlii ce esu sub acésta rubrica, redactiunea nu ia asupra sa nici-o respundere, fia aceea moralá, fia dupa legile pressei. Si cu tóte acestea nici asia nu amu fi facutu locu la descoperiri de scandale infricosiate precum sunt si acestea; dara íntre altele mai multe, in lunile din urma ne invetiá si casulu celu de mare rusine din comun'a vecina Turnisioru, cá vinu momente, in care bubele puroioése cauta se fia sparte cu lantiét'a. De trei-ori venisera ómenii cu acte la noi cá se le publicamu, fia si numai sub acésta rubrica. Daca ne-amu fi înduplecatu a le publicá, atunci este fórté probabile, cá alte doue misieliigróse nu s'aru fi mai intemplatú, bietulu preotu nu ar fi amblatu batutu si impinsu in apa, comissuni si gendarmi nu aru fi mai trebuitu se ésa la faci'a loculu etc. Pána candu o Dómne blastemulu acesta? Ar strigá Georgiu Lazaru. Red.

presiedinte alu comitetulu, Joanu Tipeiu, o íntieptiune mare, cá-ci candu s'a facutu propunerea pentru sistarea lefiloru numitiloru invetiatori, atunci densulu — circumspéctionis causa — a parasitu scaunulu presidiale si asia conclusulu s'a adusu sub presidiulu interimalu alu lui Nicolae Cusiuta; dara dupace s'a trecutú preste acésta, apoi dn. Tipeiu éra si-a luatú presidiulu.

De sine se íntielege, cá inca de atunci s'a protestatu atátu contra concluseroru acelu sinodu, cátu si contra sistarei arbitrarie a lefiloru invetiatoriloru Daniilu si Avramu Davidu.

Dupa cum sunt informatu, apoi ven. consistoriu, recunoscédu urgenti'a acelorú proteste, numai decátu a si hotaritu asupra loru. Dara ce folosu? cá-ci conclusele acesteia jacu de síese luni neespedate in cancelari'a metropolitana, si dorere cá tóte plangerile si rogarile repetite in persóna si in scrisu, cá se se espededie odata acelea concluse, au fostu si au remasu zadarnice.

De síese luni se sufere aici unu comitetu parochiale ilegale si nerecunoscutu de consistoriu.

Aprópe cincí luni sunt de candu invetiatoriloru Daniilu si Avramu Davidu nu li se platescu salarielu pentru cari servescu si din cari trebue se traíesca cu familiile loru, fiindu acum necessitati a contrage imprumuturi cu interese grele spre a si sustinea casele loru.

Indesiertu, cá-ci nu e capu si Ddieu cá se se póta urní respectivele concluse consistoriale din cancelari'a metropolitana; si apoi dela escel. sa mitropolitulu unde se mai apelamu?

Dara neespedarea acelorú concluse la timpulu seu au mai avutu inca si acelea urmari triste, cá turburările in poporu, in biserica si scóla, in locu de a se asiedá, au devenitu si devinu pe di ce merge totu mai acute si demoralisarea poporulu totu mai mare.

Cumcá acésta e fapta, voiú dovedí prin impartasirea numai a unui scandalu dintre celea multe cáte se comitu aici mai in tóte dilele.

Inainte de Bobotéz'a ce trecú acum, vreo cincí economi din poporu — fost'au trimisi din partea cuiva, sau lucrat'au din capulu loru, pána acum nu s'a potutu eruá — au amblatu din casa in casa pe la poporeni preotulu Avramu Davidu, sfatuindu'i, cá in dio'a candu va amblá acesta cu crucea, se nu'lu primésca in casa, ba inca pe unii 'iau amerintiatu, cá daca totusi'lu voru primá, apoi nu va fi bine de ei.

In nóptea din 16 spre 17 Jan. a. c. misiei, pána acum inca nedescoperiti, au mangitu paretii caselorú preotulu Avramu Davidu si ai fiíluí seu Daniilu cu scárnavii. In 17 Jan. an. cur. candu preotulu Davidu, insoítu de clisieriu, crasnicu, cantoru si baiati de scóla,

a pornitu cu crucea, indata au cursu dupa densulu cá dupa o comedia miraculósa o multime de ómeni adunati din tóte stradele, chiotandu, rídiendu, cotíndu-se si facédu totu felulu de batjocuri. La cornurile stradeloru pu unde aveá se treca preotulu Davidu, erau plantate „ciuhe“ sau „ciuhoi“ (unu semn de opritu pe campu), si cá la vreo 60 de poporeni au ineciatu portile si usile cá se nu póta intrá preotulu se le botédie tocuintele. In nóptea din 17 spre 18 Januarius a. c. a urmatu apoi mangitur'a caselorú cu uriciuni a toturoru poporeniloru, cátu au primitu pe preotulu Davidu in case.

Plangédu-se preotulu Davidu asupra acestui nou scandalu la domnulu prota Tipeiu, a patit'o cá mielulu cu lupulu din fabula, adeca éra preotulu Davidu i s'au facutu imputari.

„Videant consules ne quid autonomia detrimenti capiat.“

Bibliografia.

„Transilvani'a“ fói'a asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporulu romanu. Anulu alu XIV-lea 1883, editoru comitetulu, redactoru G. Baritiu. Ese de doue ori pe luna. Coprinde literatura, sciéntia si actele de preste anu ale asociatiunei. Nrii 1 et 2 voru apareá cu finea lui Januarius. Pentru membrii cari platescu regulatu cotisatiunea de 5 fl. pe anu, acestu organu alu asociatiunei se trimite gratis; pentru nemembrii costa numai 2 fl. pe anu, inse platiti inainte. Abonamentu se primesce numai pe anulu íntregu.

Espeditiunea se face de cáte doi Nri dintru odata spre a mai crutiá din spese, dupace se dá gratis si respective fórté efina. Tipariu elegantu, charteia frumósa.

Din cursurile aniloru 1868 si 1881 nu se mai afla nici-unu exemplariu; din celelalte se mai afla in bibliotec'a comitetulu legate usioru, si se vende fiacare tomu cu cáte 2 fl.

Pretulu se íntieptie cu mandatu de posta de a dreptulu la comitetu in Sibiiu strad'a Cisanadieí Nr. 7.

Preturile cerealeloru

si altoru obiecte de traiu au fostu la

30 Januarius st. n. in Sibiiu:

Grán, dupa cualitati	1	hectolitra	fl. 5 80—6 60
Grán, amestecatu	1	„	„ 4 60—5 40
Secara	1	„	„ 4 20—4 60
Papusióiu	1	„	„ 4—4 40
Ordiu	1	„	„ 4—4 40
Ovesu	1	„	„ 1 90—2 30
Cartofi	1	„	„ 1 40—1 60
Mazare	1	„	„ 8—10—
Linte	1	„	„ 10—11—
Fasole	1	„	„ 5 50—6 50
Lardu (slanina)	50	Kilogram.	„ 85—90—
Untura (unsóre topita)	50	„	„ 76—78
Carne de vita	1	„	„ 42—44
Ona de 10			„ —30

Editoru si redactoru responsabile: G. Baritiu.
Tipariulu lui W. Krafft.